

steri v kotličku za sneg. H zdrobljenemu rumenjaku primešaj 2 surova rumenjaka (na 1 kuhan rumenjake se vzamela vedno 2 surova rumenjaka). Med neprestanim mešanjem vlijaj polagoma mrzlega olja, da se vse skupaj zgosti. Vlivanje olja se ponavlja vsakokrat, ko se zgosti in strdi. Čim več olja se vlija, tem več bo majoneze. Ko se ti zdi, da je je zadosti, vlij nekoliko limonovega soka ali pa žličico gorčice ter vse dobro pomešaj. Majoneza je gotova in jo lahko takoj serviraš, ali pa še lahko počaka. Ker je trda, se ne zredči tako brzo.

Kakor znano se majoneza servira h kuhanim ali na «gardeli» (lesici) pečenim ribam. Za 3 jajca se porabi osminko olja in zadostuje za 6 oseb.

—a—

Sauce tataré (tatarska omaka). Mešaj 1 rumenjake, nekoliko belega popra in kapaj počasi v to 1 žlico olivnega olja. Ko se zgosti, prideni zopet 1 rumenjake in kapaj še 1 žlico olja. Delaj tako dalje, da vmešaš vsega 4 rumenjake in 4 žlice olja. Naposled prideni še žlico gorčice (ženofa), žlico sesekljanih kapar, 2 zrezani kisli kumarici, malo kisa, limonovega soka, soli in sladkorja. Ta omaka se servira k različnim pečenkam.

Ruska jajca. Kuhana jajca razpolovi. Iz rumenjakov napravi tatarsko omako, pa ž njo zopet napolni beljake. S takimi jajci se prav lepo okraši pečenka. **Vida.**

GOSPODINJSTVO

Pomivanje in ribanje belih tal. Ko sem bila pred petdesetimi leti v Medjimurju, so imela tam dekleta navado, da so znesla vsako soboto klopi, mize in kar je še bilo takega lesenega, pred hišo in so vse poribala. Tako tudi tla, ako so bila lesena, kjer je bil ještrk (ilovnata tla), so ga pa na novo namazale in ugradile. Ribale so z belim drobnim peskom in slamo in tla so bila bela kakor mleko. Samo prašilo se je rado pri pometanju, če ni bil pesek dobro odpran in odmit. Po hišah je bilo torej vkljub velikemu delu na polju vedno snažno. Tako je tudi na štajerskem in v mnogih krajih na Hrvaškem. Priučena je dekletom snaga že iz mladega in zato jim ni to nikakor posebno delo.

Bila sem pa tudi pred mnogimi leti v vasi nad Gorico. Voda je tekla sred vasi, po hišah pa črna tla, klopi in mize črne, kakor da bi bile pobarvane. Vprašam, če barvajo tla, pa dobim odgovor, da pri njih ni navada ribati tla kakor na Kranjskem. Samo za velike praznike se zdrgnejo mize, klopi in tla z žaganjem in umijejo.

Slovenka ljubi snago, pri Slovencih se riba in snaži redno, po kmetskih hišah se belijo mize, stoli in tla, samo kjer mejimo na jug, je otopel čut za snago. Po mestih se riba nekaj bolj poredkoma, ker je delo tako

drago; neporibana, umazana bela tla pa kvarijo stanovanje, najlepše pohištvo izgubi na umazanih tleh. In večkrat ko so tla ribana, hitreje so čista. Pri ribanju je glavno, da so tla dobro izplahnjena in obrisana. Neizplahnjena tla so siva, lepo poribana so rumenkastobela. Za ribanje je treba dobre krtače, mehka ni kaj koristi. Posebno za jako umazana tla in kjer so špranje, torej gnezdišča mrčesa, je potreben vroč, hud lug. Prava ribavka ima dve posodi z vodo, tri cunje in lonec z lugom. Najprej polije kos, ki ga hoče oribati, z vrelim lugom, potem drgne, vedno po dolgem, nato pobere umazanijo s prvo vodo in cunjjo, in oplahne z drugo vodo in cunjjo, potem močno obriše s suho cunjjo. Kakor hitro je voda grda, je treba druge, ker se z umazano samo mažejo tla. Mokra tla se ne smejo pokriti, sicer zamolknajo, hoditi po mokrih tleh ni zdravo, pa tudi zamažejo se, če so komaj poribana.

L. F.

IZ NAŠE SKRINJE.

Naši Gorenjci. (Nadaljevanje.)

Šmarna gora. Gorenjskemu ljudstvu je Šmarna gora tako prirasla k srcu, da bi moj opis nikakor ne bil celoten, ako ne bi omenila te sloveče božje poti.

Šmarna gora, oddaljena 8 km od Ljubljane, stoji nekako v sredi med Ljubljano, Kranjem in Kamnikom. Je popolnoma sama zase, kakor bi vzrastla iz tal. Visoka je 671 metrov. Višini, ki je že nad sredino hriba, se deli v dva vrha. Na vzhodnem vrhu stoji prekrasna romarska cerkev roženvenске Matere božje, ograjena z močnim utrdbenim, tu in tam preluknjanim obzidjem, ki ti jasno priča, da so tu imeli nekdanj naši pradedje zatočišče pred krvoločnim Turčinom.

Nasprotni vrh, ki je deloma skalnat, deloma pa obrasel z gozdnim drevjem, se imenuje «Grmada». Tudi to ime je iz turških časov. Kadar so namreč domačini zaznali, da se bliža turška nevarnost, so na tem vrhu zažgali grmado, ki je opozarjala širno okolico, naj se pripravi, ker se bliža Turek.

Šmarna gora ima lepo lego ter ti nudi z vrha krasen razgled na vse vetrove. Gledaš Ljubljano, Krim, Škofjo Loko, Kranj, Kamnik, razne gore in planine, da, o jasnem dnevu zagledaš celo vrhove očaka Triglava. Zato je Šmarna gora tudi turistom zelo priljubljena.

Naš priprosti človek sicer zelo ljubi naravne lepote, toda da se mu je Šmarna gora priljubila tako silno, so mnogo vzrok «šmarnogorska poročila iz turških časov», katera je čul od svojih dedov. Ta poročila vsebujejo mnogo resničnih, mnogo pa seveda tudi namišljenih zgodbic. Da bi na pr. človek, ki je že odrasel, še ne posetil Šmarne gore, to smatra gorenjski očanec za smrten greh in je prepričan, da duša onega

človeka, ki je v življenju vsled brezbržnosti opustil božjo pot na Šmarno goro, ne bo preje videla nebes, dokler ne bo romala na Šmarno goro. To mnenje je staro in zelo razširjeno. O tem je vedel že naš veliki pesnik Prešeren. Čujmo, kako poje:

«Vi, ki hodite na sveto
Šmarno goro, blagor vam,
častit Mater v nebo vzeto.
A gorje odlašavcam,
ki tak svojo dušo črtjo,
da it opuste pred smrtjo
roženkranc in litanije
molit, hvalo pet Marije.
Ta kdor Kranjcev gre iz sveta,
dokler ni še tukaj bil,
v hiši večnega Očeta
se ne bo prej veselil,
dokler ne dočaka dneva,
da tu gori pride reva
roženkranc in litanije
molit, hvalo pet Marije.
Te ga ki na goro hodi,
bo Marija varvala,
da ne bo peklenski zlodi
v smrtni uri motil ga.
On bo šel v nebesa srečno,
gori z angelci bo večno
roženkranc in litanije
molil, hvalo pel Marije!»

Procesije na Šmarno goro ljudstvo še sedaj zelo rado prireja zlasti za odvrnjenje kake nesreče, tako na pr. o suši, o časa kake kužne bolezni itd. Posebno mnogo procesij iz vse okolice je pa romalo na Šmarno goro-l. 1895. za odvrnjenje potresa.

Na potu v goro so postavljena tri večja zidana znamenja, posvečena Materi Božji. Prvo stoji bolj v vznožju hriba, drugo nekako v sredi, tretje, imenovano «Sv. sobota», pa tik pod vrhom.

Za hrbotom drugega znamenja je skoro navpična skala, na kateri opaziš par malih, gladkih dolbin. Te dolbine so nastale tako:

Ko je Mati božja potovala z malim Jezuškom po svetu, je zašla tudi na Šmarno goro. Pot je bila utrudljiva in Marijo so začele silno boleti roke. Rada bi bila nekoliko odložila Božjega sina, toda nikjer ni bilo najti mehkega prostorčka, povsod samo trda in mrzla skala. V tem ji pride naproti mlad lovec in Marija ga poprosi, naj vzame samo za kratek čas njeno dete v naročje. Toda lovec je bil trd in ošaben človek. Niti odgovora ni dal, nego kakor bi je ne videl in ne čul, hitro odšel naprej v dolino. Marija je bila vsled tolike trdosrčnosti tako užaloščena, da je milo zaplakala in vzdihnila:

(Manica.)

KNJIŽEVNA POROČILA

«**Otroško perilo**», knjižica, ki jo je priredila urednica naše priloge, Milka Martelančeva, je izšla te dni. Dobiva se pri štoki v Trstu in pri upravi «Ženskega Sveta». Stane L 4.50, za Jugoslavijo Din. 16. (Naročnice «Ž. Sv.» jo dobe pri upravi po L 3.50, ozir. Dinar. 12.—). Obsega vzorce za vse vrste otroškega perila od novorojenčka do 14. leta, za dečke in deklice. Slikam so pridejani popisi, krojna pola in vzorčki za okraske. (bela vezenina, križci, čipke.) Vsi izdelki so moderni, praktični ter se v okraskih docela naslanjajo na naše narodne motive.

«**Pomen materinega zdravja za zàrod**». I. Splošno zdravstvo. Napisal A. Dr. Založilo «Žensko Dobrodelno Uduženje» v Trstu. Stane L 1, (za Jsl. Din. 4). Dobiva se pri štoki v Trstu, pri upravi «Ženskega Sveta» ter v društvenih prostorih, via Torre bianca 39, I. v ponedeljek in četrtek od 5—7 pop.

Uredništvo «Ž. Sv.» je dobivalo nešteto vprašanj glede higijene ženskega telesa. Ni pa vselej moglo odgovoriti, ker so mnogi odgovori takega značaja, da bi bilo marsikateri materi nerodno, ako bi vzel list v roko polodrasel sin in čital tudi take odstavke. Ker pa sleherna žena potrebuje pouka v delikatnih zadevah, ki se tičejo njenega in otrokovega zdravja, namerava društvo izdati več malih knjižic, v katerih bodo zdravniki-strokovnjaki prav poljudno obravnavali pomen, ki ga ima materino zdravje za zarod. Knjižice bodo jako majhne, priročne, nevezane in tako poceni, da si jih bo lahko kupila tudi najsiromašnejša. Prav posebno priporočamo te spise nevestam in mladim ženam, pa tudi zrelejšim materam, da bodo znale poučiti hčerke o teh važnih ženskih zadevah. Marsikateri bolezni se lahko izognemo, ako poznamo ustroj telesa i nposledice napačnega življenjskega načina.

Pravkar izišli zvezek obravnava sledečo snov: telesna vzgoja mlade deklice, kaj zahteva higijena od mladenke pri vstopu v zakon, neplodnost, mesečno perilo, nosečnost, porod, splav, dojenje, materinstvo in praznoverje.